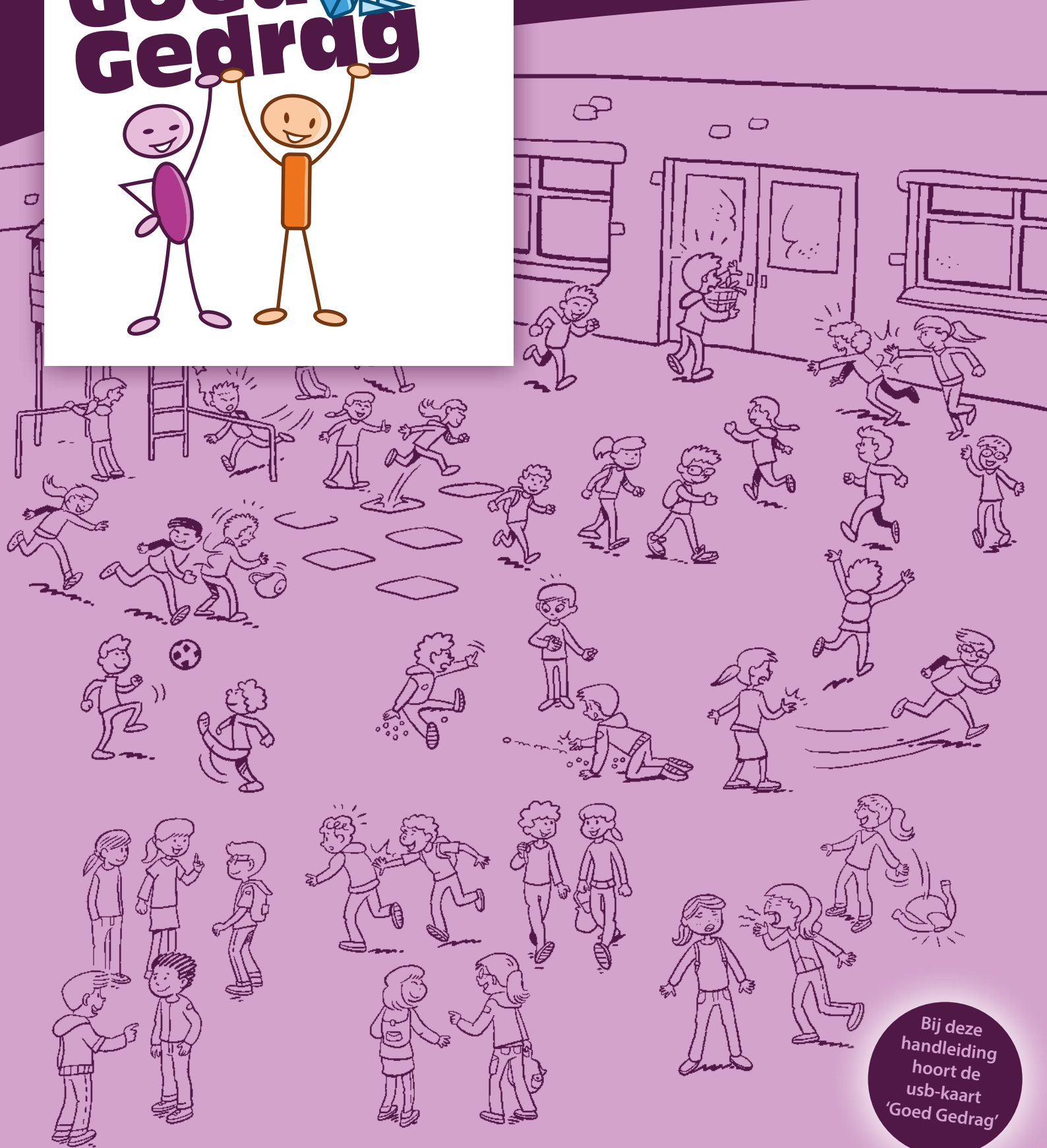

Voor een veilige school

Goed Gedrag

Handleiding en lessen
Goed Gedrag

Bij deze
handleiding
hoort de
usb-kaart
'Goed Gedrag'

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	2
De twintig kijkplaten.....	4
De twintig posters.....	5
Wet sociale veiligheid op school.....	6
Opbouw van de 23 lessen.....	7
Waardenles A – Respect.....	8
Waardenles B – Veiligheid.....	10
Waardenles C – Verantwoordelijkheid.....	12
Les 1 – Wees aardig en zorg voor elkaar.....	14
Les 2 – Luister naar volwassenen.....	16
Les 3 – Eerlijk spelen.....	18
Les 4 – Problemen oplossen of melden.....	20
Les 5 – In de rij.....	22
Les 6 – Op de gang.....	24
Les 7 – Op de trap.....	26
Les 8 – Werken op de gang.....	28
Les 9 – Wc- gebruik.....	30
Les 10 – Kantoren.....	32
Les 11 – Kleedkamer.....	34
Les 12 – Fluitsignaal gymzaal.....	36
Les 13 – Sportiviteit gymzaal.....	38
Les 14 – Binnenkomen en weggaan.....	40
Les 15 – Kring en instructie.....	42
Les 16 – Zelfstandig werken.....	44
Les 17 – Eten en drinken.....	46
Les 18 – Wc-bezoek.....	48
Les 19 – Handvaardigheid.....	50
Les 20 – Vrije keuzemomenten en spel.....	52

Woord vooraf

'Goed Gedrag - Voor een veilige school' draagt bij aan het vormgeven van een veilig pedagogisch klimaat. Een klimaat waarin leerlingen en leerkrachten weten wat van ze verwacht wordt en waar vooral gelet wordt op wat al goed gaat. Scholen stellen de gedragsregels op vanuit gedeelde waarden. Zo leren de leerlingen ook *waarom* bepaald gedrag van ze verwacht wordt.

De leerlingen krijgen de regels binnen de hele school aangeleerd. Bij ongewenst gedrag doorlopen de leerkrachten een vast stappenplan waarbij de verantwoordelijkheid voor het getoonde gedrag én de daarbij behorende consequentie expliciet bij de leerling gelegd worden. De consequenties voor probleemgedrag staan vast. Dat draagt bij aan de veiligheid van alle leerlingen en leerkrachten.

'Goed Gedrag' bestaat uit:

- gedragsregels;
- lessen 'Goed Gedrag';
- een stappenplan bij ongewenst gedrag;
- consequenties bij probleemgedrag.

Het is de bedoeling dat het schoolteam de gedragsregels en de consequenties bij probleemgedrag naar eigen wens aanpast.

Drie waarden centraal: respect, veiligheid en verantwoordelijkheid

In 'Goed gedrag' staan de volgende drie waarden centraal: respect, veiligheid en verantwoordelijkheid. De 20 gedragslessen zijn allemaal gebaseerd op deze drie waarden. De gedragslessen worden vooraf gegaan door drie zogenaamde 'waardenlessen'. Die introduceren de betreffende waarde met een speciale animatie die voor de visualisatie van de waarde zorgt door middel van een 'waardepoppetje'. Elk waardepoppetje heeft een eigen kleur:

- Respect: roze
- Veiligheid: blauw
- Verantwoordelijkheid: paars

(NB: De school kan natuurlijk ook voor een eigen visualisatie zorgen).

Het is belangrijk dat het schoolteam de drie waarden goed met elkaar bespreekt. Een onderwijsadviesdienst kan hier eventueel bij behulpzaam zijn. Ook ouders kunnen in die doordenking een rol spelen. Doel is dat iedereen die zich bij de school betrokken voelt mede-eigenaar is van de vastgestelde waarden.

Positieve schoolcultuur

Duidelijke afspraken dragen bij aan een positieve schoolcultuur. Hieronder een aantal voorbeelden van teamafspraken in relatie tot actief toezicht houden tijdens pauzes:

- Kijk naar het grotere geheel, niet naar één leerling of één activiteit.
- Zorg dat je voortdurend in beweging bent. Loop langs alle delen van het plein, alle leerlingen en alle activiteiten.
- Loop een willekeurige en onvoorspelbare route, kijk vaker naar delen van het plein waar zich makkelijk problemen voordoen.
- Koffie en thee drinken we binnen.
- Complimenteer de kinderen die leuk met elkaar aan het spelen zijn.
- Let extra op het gedrag dat in de laatste les 'Goed Gedrag' aan bod is geweest en deel waar mogelijk complimenten uit.
- Wanneer bepaald gedrag uit eerdere lessen 'Goed Gedrag' in positieve zin opvalt (bijvoorbeeld: zorgen voor elkaar) worden leerlingen ook daarvoor gecompimenteerd.
- Twee-minuten-regel: je lost samen met de kinderen het probleem binnen twee minuten op. Lukt dit niet: dan moeten de kinderen binnen naar een time-out plek om het daar op te lossen.
- Bij ongewenst gedrag wordt het stappenplan ongewenst gedrag doorlopen. Als de leerling na het doorlopen van het stappenplan niet het gewenste gedrag vertoont volgt een consequentie (zie 'consequenties probleemgedrag').

'Goed Gedrag' gaat uit van een gezamenlijke gedragsaanpak in de hele school. De basis is de gedachte dat het van belang is duidelijk te zijn over welk gedrag je van leerlingen verwacht. Dit gewenste gedrag wordt op een positieve manier aangeleerd waarbij de nadruk ligt op het complimenteren van gewenst gedrag en het negeren van ongewenst gedrag.

'Goed Gedrag' én een methode voor sociaal-emotioneel leren

De 23 lessen van 'Goed Gedrag' vervangen zeker niet een methode voor sociaal-emotioneel leren. De lessen en een methode vullen elkaar nadrukkelijk aan. Met beide aanpakken werken is daarom sterk aan te bevelen. Tenminste... als je daadwerkelijk voor de kracht van een sociaal veilige school wilt gaan en voor een optimaal leer- en leefklimaat.

'Goed Gedrag' en de preventieniveaus

'Goed Gedrag' is preventief en richt zich op het eerste preventieniveau, dus voor alle leerlingen in de klas. Het gaat dan om allerlei maatregelen, aanpakken en programma's die

probleemgedrag kunnen voorkomen. Op dit niveau wordt ook aandacht besteed aan klassenmanagement, het reageren op ongewenst gedrag en het actief toezicht houden op het schoolplein.

Een methode voor sociaal-emotioneel leren leert kinderen belangrijke sociaal-emotionele vaardigheden aan. Uitgangspunt is ook preventie en de meeste van deze methodes zijn bedoeld voor kinderen in het primaire preventieniveau. Meer weten over de drie preventieniveaus? Lees het boek 'Groepsplan Gedrag' van dr. Kees van Overveld.

De usb-kaart

Bij deze handleiding hoort een usb-kaart. Daar staat al het materiaal op dat u nodig heeft om de lessen goed te kunnen geven (filmpjes, posters, kijkplaten, werkbladen) en ook alle benodigde formulieren, schema's, informatie voor ouders enz. om 'Goed Gedrag' schoolbreed toe te passen en duurzaam te implementeren. De usb-kaart opent met een inhoudsopgave zodat u de bestanden snel kunt vinden.

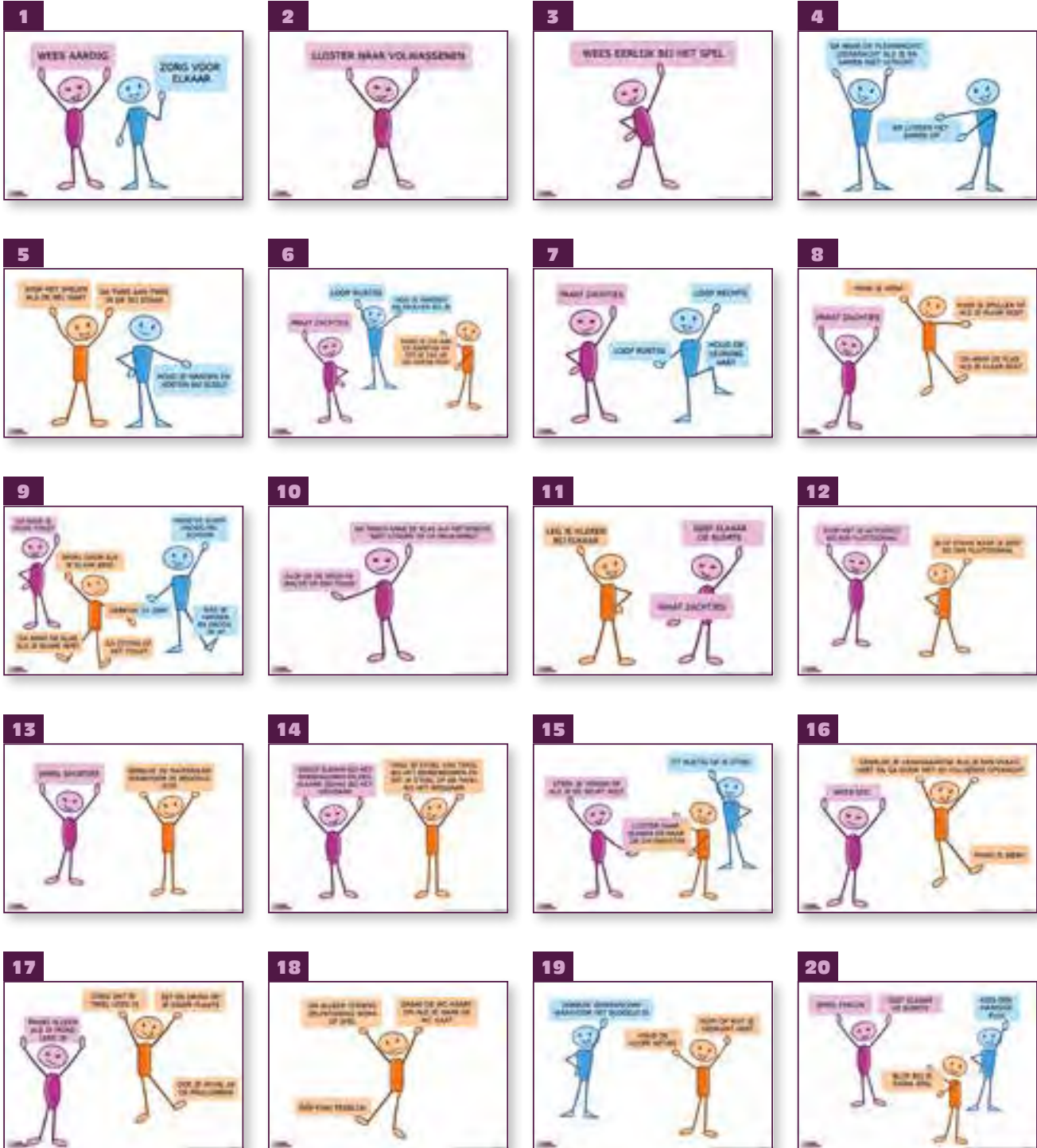
De twintig kijkplaten

De grote
kijkplaten
vindt u op de
usb-kaart.

De twintig posters

De grote posters vindt u op de usb-kaart.

Les 6 - Op de gang

Start

We hebben de afgelopen periode geoefend met het in de rij staan. Dat hebben we ook geoefend op het plein.

Wij gaan vandaag oefenen met het lopen in de gang. We gaan eerst de plaat bespreken die bij de les van vandaag hoort. Daarna gaan we naar de gang om te oefenen wat we geleerd hebben.

Vragen bij de plaat:

- Waar zijn we?
- Welke waarden zie je?
- Wat zou er allemaal kunnen gebeuren?

Oriëntatieopdracht

Geef elk kind een kopie van de bijlage 'Waardenpoppetjes'. De kinderen krijgen de opdracht om bij elk poppetje een regel te schrijven. Laat ze daarna in tweetallen hun regels uitwisselen. Bespreek een aantal suggesties in de groep.

Gedragsregels

Laat de poster zien met de gedragsregels van deze les.

- Praat zachtjes (**respect**)
- Loop rustig (**veiligheid**)
- Houd je handen en spullen bij je (**veiligheid**)
- Hang je jas aan de kapstok en zet je tas op de goede plek (**verantwoordelijkheid**)

Geef aan dat dit de afspraken zijn op deze school. Bespreek de gedragsregels en koppel die aan de bijbehorende waarde. Bijvoorbeeld: Waarom is het belangrijk dat we zachtjes praten op de gang? Dat is respectvol voor de anderen die aan het werk zijn.

Oefenen

Neem de groep mee naar de gang om het gedrag te gaan oefenen. Nu gaan we oefenen met lopen door de gang. Wat zijn ook alweer de afspraken die gelden in de gang? U doet het eerst goed voor, dan fout voor en vervolgens weer goed voor. Ten slotte mogen de leerlingen het gewenste gedrag laten zien. U bespreekt het steeds uitgebreid na met de leerlingen aan de hand van de gedragsregels en waarden.

Goed voordoen en nabespreken (Speel het uit met een stagiaire, collega of één van de leerlingen)

Let goed op wat ik doe. Straks ga ik jullie vragen wat er allemaal goed ging.

De leerkracht loopt met tegenspeler (X) zachtjes door de gang. Zij praten fluisterend met elkaar. Ze houden hun handen en spullen bij zich. Ze hangen hun jas aan de kapstok en leggen hun tas op de juiste plek. Ze gaan zachtjes de klas in.

Fout voordoen en nabespreken

Nu ga ik het nog eens voordoen. Let goed op hoe ik het doe. *De leerkracht rent door de gang en roept hard: 'Gaan we na schooltijd nou spelen?' De leerkracht zit aan jassen van anderen en schildert die in de gang hangen. De leerkracht trekt haar jas uit en gooit de jas en tas onder de kapstok op de grond. De leerkracht rent de klas in.*

Goed voordoen en nabespreken

Nu doe ik het voor de laatste keer voor. Let goed op!

Nabespreken aan de hand van de waarden

Wat zagen jullie? Was dit een goed voorbeeld? Praatten wij zachtjes? Waarom is het belangrijk dat we ons zo gedragen? We praten zachtjes om ervoor te zorgen dat de kinderen in de klas of de volwassenen in de kantoren gewoon kunnen doorwerken. Dat is **respectvol** voor de anderen. We lopen rustig en houden onze handen en spullen bij ons omdat dat **veilig** is. Anders doe je elkaar of jezelf nog pijn. We hangen onze jas aan de kapstok en zetten de tas op de goede plek omdat dat **verantwoordelijk** is.

Geef complimenten voor goede antwoorden!

Nu mogen jullie laten zien hoe je door de gang loopt. De rest van de kinderen let op of zij het goed doen. Wijs twee leerlingen aan die het goede voorbeeld kunnen laten zien. De leerlingen doen het goed voor.

Slot

Complimenteer de leerlingen die het hebben voorgedaan.

Gespreksvragen:

- Wat zagen jullie?
- Was dit een goed voorbeeld?
- Praatten zij zachtjes?
- Liepen ze rustig?
- Hielden ze hun handen en spullen bij zich?
- Hebben ze hun jas en tas op de goede plek gelegd?

Geef complimenten voor goede antwoorden!

Nu weten we hoe je door de gang loopt. Ik ga de komende weken goed opletten hoe goed jullie dit al kunnen.

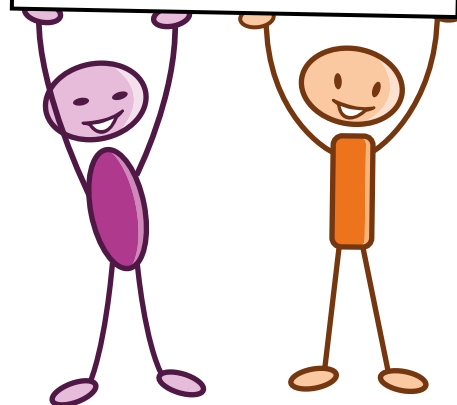
Bijlage:

- Waardenpoppetjes – Les 6

Voor een veilige school

- Praat zachtjes
(respect)
- Loop rustig
(veiligheid)
- Houd je handen en spullen bij je
(veiligheid)
- Hang je jas aan de kapstok en zet je tas op de goede plek
(verantwoordelijkheid)

Iedereen wil graag een leuke, gezellige, sociaal veilige school. Maar wat is daarvoor nodig? Natuurlijk een gemotiveerd team van leerkrachten dat zelf het goede voorbeeld geeft. In de eigen groep, op de gang, op het plein en in de contacten met kinderen en volwassenen. Dan is er al een geweldige basis gelegd. Maar er is meer nodig en dat zijn duidelijke regels voor in de klas en buiten de klas. Regels die iedereen kent en ook door iedereen worden nageleefd. Regels, afgeleid van onderliggende waarden als respect, veiligheid en verantwoordelijkheid. En regels die ook bekend zijn bij de ouders van de school.

Als kinderen mede-eigenaar zijn van die waarden, begrijpen ze ook waarom ze zich aan de regels voor goed gedrag moeten houden. En ja, die regels moeten structureel en consequent worden ingeoefend. Dat kan met dit pakket 'Goed Gedrag - Voor een veilige school' dat bestaat uit deze handleiding met drie lessen over waarden en 20 over goed gedrag; en een usb-kaart met de kant-en-klare bijlagen, illustraties, animaties en muziekfragmenten.